

Gepubliceerd onder de titel: "Waarom ik mij laat ontdopen"

Oorspronkelijke titel: "Ontdopen is zinloos. Daarom doe ik het."

Ontdopen lijkt een zinloze, symbolische geste, maar dat is het niet volgens Pieter Bonte: hoewel het geen juridische of financiële zoden aan de dijk zet, is het een signaal aan overheid én kerk dat een hervorming van de levensbeschouwelijke financiering zich opdringt.

Het rommelt in de roomse kerk. De aanstelling van de orthodoxe Léonard en de handtastelijkheden van bepaalde priesters, ook in België, drijven een wig door de katholieke gemeenschap. Voor sommigen is dit de druppel: ze treden formeel uit die kerk, laten zich 'ontdopen'. Ook ik behoor tot die groep. Meer zelfs: ik ben organisator van ontdopingsacties.

Ontdopen krijgt vaak de wind van voren. Ten onrechte. Er circuleren vier kritieken waarvan er twee hout snijden, twee kromtrekken. Krom zijn de stellingen van professor Rik Torfs dat ontdoping onmogelijk is (want categoriek ondenkbaar in de katholieke leer) en vruchteloos bovendien (want zonder impact op de staatssubsidie aan de kerk).

De doop en haar spirituele gevolgen zijn onuitwisbaar, want dopen is "het drukken van een onuitwisbaar geestelijk teken op de ziel, waardoor de gedoopte persoon gewijd wordt voor christelijke aanbidding", zo vertelt ons de Heilige Stoel. En dus, nu ik een formele brief tot mijn bisdom heb gericht met daarin mijn wens vervat om uit te treden, zal mijn naam helaas niet uit het doopregister worden geschrapt. Wél zal bij het oorspronkelijke opschrift 'Pieter werd dan en daar gedoopt' een aantekening worden gemaakt die zoveel betekent als 'en vanaf heden dwaalt hij'. Geen schrapping, want het 'geestelijk teken' blijft willens nillens op mijn ziel gedrukt. Maar Torfs maakt een logische denkfout als hij stelt dat hierdoor van 'ontdopen' geen sprake kan zijn. Wat mij betreft, heb ik wel degelijk het christendom volledig van mij afgewassen: weg 'onuitwisbaar geestelijk teken'. Dat de kerk mij in weerwil van mijn diepste overtuiging toch tot haar kudde blijft rekenen - als dwalend schaap - zegt meer over de onzinnigheid van de doop dan het omgekeerde.

Belangrijker is dat ook de Belgische staat in deze geen rekening houdt met zijn burgers. Van zijn subsidies voor erkende levensbeschouwingen gaat zo'n 80 procent naar de roomse kerk. Anders dan alle andere levensbeschouwingen wordt haar een enorme smak geld toegestopt om onder meer in elke parochie een priester te onderhouden. Dit privilege, ooit verkregen als compensatie voor de nationalisering van kerkbezit in de nasleep van de Franse Revolutie, kan vandaag door niemand worden goedgepraat (lees er het rapport van de Commissie der Wijzen uit 2006 op na, waaruit overigens blijkt hoeveel complexer dit centenverhaal is dan hier kan worden uiteengezet). Tenzij je een tjevenstreek uithaalt en die doopregisters aanrukt als 'bewijs' dat 81 procent der Belgen rooms-katholiek 'is'. Maar zie: ook grootmoedige katholieken draaien vandaag bij. Dat is nieuw en geeft hoop.

'Levensbeschouwingsbelasting'

Zo bijvoorbeeld CD&V-ideoloog Wouter Beke. Tijdens een debat aan de VUB over multicultuur stemde Beke in met het voorstel om ons scheefgetrokken subsidiesysteem recht te trekken zoals dat ons in tal van Europese landen reeds werd voorgedaan. Kijk naar Zweden, IJsland, Duitsland, Finland, Italië: daar werden telkens meer transparante, democratische belastingsystemen ingevoerd, waarbij je als individuele burger zelf de bestemming van je 'levensbeschouwingsbelasting' bepaalt. Bezwaren over privacy - het recht om je geloofsovertuiging geheim te houden voor de overheid - konden daarbij telkens worden bezworen. Ik hoop dat kardinaal Léonard, een eerlijk en rechtlijnig man, zijn kerk wil zuiveren van dirty money.

Dan de kritiek die snijdt. Er is de antisfeer. Die werkt verzuring in de hand. Verzoeting is gewenst, en terecht: ontdoping moet opwellen uit gewetensvrijheid en zelfrespect, een positief motief. Ten tweede kennen veel ontdoopten hun eigen tjevenstreek. Het wordt niet aangedurfd om consequent ook voor 'moskee-uittreding' en dergelijke te pleiten - voor gewetensvrijheid voor iedereen. Men sluiert zich in smoesjes: "jamaar, dat is niet onze traditie", of: "de islam is al de underdog". Onderhuids speelt vooral de angstreflex: "oeioei, daar waag ik mij niet aan." Hun lankmoedigheid - zo niet lafhartigheid - om dat debat te voeren, wringt met de wijsheid: "si les dégoûtés s'en vont, il ne reste que les dégoûtants."

Slotsom: de redelijke gevolgen die je van ontdoping mag verwachten, worden institutioneel tegengewerkt. Precies omdat het vandaag niets uithaalt, is ontdopen zinvol: als ontworsteling uit de kerkban en als constructief protest voor gelijkberechtiging van de levensbeschouwingen, nu gedwarsboomd door een negentiende-eeuws juridisch wrak. Ontdoping, als onderdeel van het rijkere pleit voor gewetensvrijheid, kan die dam mee doen breken.

Pieter Bonte

is filosoof (UGent) en student rechten aan de Vrije Universiteit Brussel. Hij is bestuurslid van het taalminnend studentengenootschap 't Zal Wel Gaan.

[Uitgelicht citaat:] Precies omdat het vandaag niets uithaalt, is ontdopen zinvol: als ontworsteling uit de kerkban en als constructief protest voor gelijkberechtiging van de levensbeschouwingen, nu gedwarsboomd door een negentiende-eeuws juridisch wrak

© 2010 De Persgroep Publishing